

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOVELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE

Leto I. — Stev. 20.

NOVO MESTO, 8. julija 1950

Izhaja tedensko

Novomeško lokalno gospodarstvo je pokazalo svoje delo

Po velikih pripravah in energičnem vodstvu tov. Janka Mišigoja, poverjenika za lokalno gospodarstvo, se je približal 1. julij, dan otvoritve razstave lokalnega gospodarstva. V poslopu osnovne šole v Novem mestu se je zbralo veliko število razstavljalcev in prebivalcev Novega mesta. Zal, da se je prav ob času otvoritve razstave ulila ploha, tako da ni bilo možno odpreti razstave izven poslopa, ampak je bilo treba izvršiti otvoritev v poslopu samem. Prostora je bilo sicer malo, vendar po hodnikih in stopnišču so se razvrstili ljudje tako, da je bilo za vse prostora. Med gosti so bili: minister Tomo Brejc, minister Leopold Krese, celoten okrajni komite Komunistične partije s tov. sekretarjem Martinom Zugljem, mestni komitet s tov. sekretarjem Jožetom Udovčem na čelu in Mestni ljudski odbor s tov. predsednikom Zagorcem Francem.

Govor poverjenika za lokalno gospodarstvo tov. Janka Mišigoja

Tov. poverjenik Janko Mišigoj je slovesno odprl razstavo. V svojem govoru je najprej pozdravil goste: ministra Tomo Brejca, ministra Leopolda Kreseta, sekretarja Martina Zuglia in vse prisotne. Nato je dejal:

Razstava lokalnega gospodarstva novomeškega okraja, ki jo odpiram v imenu Okrajnega izvršilnega ljudskega odbora ima za naše, predvsem lokalno gospodarstvo, velik gospodarski in politični pomen. Razstava nam bo pokazala velik napredok v lokalni industriji in obrti, kar lahko pripisujemo zavednosti delovnih kolektivov in privatnim mojstrom, ki v svoje delo vlagajo velik trud in ki stremijo, da zadovoljijo potrebam delovnega ljudstva. Razstava nam kaže vso iznajdljivost delovnih ljudi pri premagovanju vseh objektivnih težav kot n. pr. pomanjkanje sировин. Te težave pa odpravljajo tako, da s čim večjim izkoriščanjem ostankov in celo odpadkov v obrti in industriji dosežejo čim večje uspehe pri delu in graditvi. Razstava nam bo pokazala tudi izume in novatorske uspehe naših delovnih ljudi v lokalnem gospodarstvu, kar nam daje nadaljne pobude za napredek na področju lokalne proizvodnje, za uvedbo novih delavnih metod, s katerimi bodo izboljšali načine izdelave in dvignili kvaliteto izdelkov.

Razstava lokalnega gospodarstva novomeškega okraja se ne more primerjati z razstavami in velesejmi v bivši Jugoslaviji. Današnja razstava nam prikazuje predvsem uspehe lokalnega gospodarstva, katerega namen in naloga v našem petletnem planu je zlasti v tem, da proizvaja predmete široke potrošnje, da s tem dviga življenjsko in kulturno raven našega delovnega ljudstva. Prav lokalno gospodarstvo je tisto, od katerega ljudske množice občutijo rezultate socialistične graditve za izboljšanje življenjskega standarda naših delovnih ljudi. Današnja razstava se vrši prav v obdobju velikih sprememb v smislu demokratizacije pri upravljanju posameznih podjetij naj bo zveznega, republiškega ali lokalnega pomena, ko prehajajo podjetja v upravo delovnih kolektivov. Ta sprememba nam dokazuje veliko zavednost naših delovnih kolektivov, ki bo še bolj utrdila delovni elan posameznikov. S tem momentom smo naredili velik korak na-

tev v poslopu samem. Prostora je bilo sicer malo, vendar po hodnikih in stopnišču so se razvrstili ljudje tako, da je bilo za vse prostora. Med gosti so bili: minister Tomo Brejc, minister Leopold Krese, celoten okrajni komite Komunistične partije s tov. sekretarjem Martinom Zugljem, mestni komitet s tov. sekretarjem Jožetom Udovčem na čelu in Mestni ljudski odbor s tov. predsednikom Zagorcem Francem.

Razstava, ki jo danes odpiram, nazorno prikazuje ustvarjalno moč delovnih ljudi novomeškega okraja na področju lokalnega gospodarstva. Hkrati nam dokazuje njihovo požrtvovalno delo in njihove napore za zgraditev socializma. Obenem bo priznanje vsem delovnim kolektivom za vloženo delo, ki ga vlagajo pri izvrševanju svojih proizvajalnih planov.

Z delom, katerega prikazuje naša razstava, ponovno pobijamo vse kleverte kominformskih voditeljev, ki ne priznajo graditve socializma pri nas. Naša podjetja in naši obrtniki odločno udarjajo po teh klevetnikih prav z delom, ki ga tukaj prikazujejo. Na drugi strani pa bo dala ta razstava nam vsem, ki delamo v lokalni industriji in obrti novih pobud za nadaljnje delo, da bomo še bolj dvignili blaginjo ljudskih množic in izpolnili petletni plan pod vodstvom naše slavne komunistične partije s tov. Titom na čelu.

Govor predsednika obrtnega združenja tov. Ivana Adama

Govor tov. poverjenika Janka Mišigoja je bil nagrajen z močnim aplavzom in vzklikom naši Partiji in ljudski oblasti. Nato je govoril še predsednik obrtnega združenja tov. Adam Ivan. Govoril je v imenu obrtnikov novomeškega okraja:

Ko smo danes po štirinajstih letih vnovič priredili razstavo obrtniških in industrijskih izdelkov novomeškega okraja, smo jo priredili z docela drugačnimi občutki kakor leta 1936. Tako smo se borili za svoj obstanek. Razstavljalci smo svoje izdelke samo zaradi reklame, zaradi prodaje. Hoteli smo pritegniti čim več obiskovalcev, da bi med ljudmi zbudili zanimanje za naše obrtniško, ročno delo! Da bi v borbi za kruh svoje izdelke lahko spravili v denar.

Danes nam tega ni treba. Svoje delo ne razstavljamo zato, da bi privabili kupec in jim milostno ponujali, naj bodo tako usmiljeni in pokupijo izdelke naših rok. Danes razstavljamo izdelke naših rok zato, da pokažemo vsakomur, kaj zmore obrtnik v naši novi socialistični državi, ko mu je popolnoma zagotovljen obstoj in mu je prav socialistična ureditev dala novega razmaha in delovnega poleta.

Pri razstavi sodeluje tudi privatni sektor obrtništva. S tem je ustvarjena najlepša povezava med posameznimi sektorji in dana možnost plodnega in industrializacijskega medsebojnega tekmovanja. 51 privatnih obrtnikov raznih strok razstavlja nad 130 predmetov, med nimi mnogo zelo važne za gospodarstvo in gospodinjstvo našega delovnega človeka. Veliko predmetov je izdelanih iz odpadkov in odpadnega materiala, kar daje predmetu še posebno vrednost, saj

je narejen z izkoriščanjem odpadkov, kar je zelo pomembno za smotorno in načrtno gospodarstvo. Vsa razstava pa teži za tem, da pokaže tisto obrtniško dejavnost in tisti polet ter samoiniciativno, ki jo obrtništvo danes tudi v resnicu ima in v polni meri uporablja v korist ljudstvu.

Dokler bodo naši obrtniki delali s takoj vnemo in tako kvalitetno, se nam ni treba bati nobenih kominformskih klevet in njihovega praznega grmenja. Naše obrtništvo krepko in pošteno odgovarja na vse laži s svojim delom, čemur je lep dokaz naša razstava, ki znova spričuje našo prizadevost in naše uspehe v borbi za plan in našo socialistično izgraditev.

Obenem naj ta razstava pokaže vsem obiskovalcem, da ima anše obrtništvo široke možnosti udejstvovanja in izredno iznajdljivost, in samoiniciativno posameznika in skrb za naše delovno ljudstvo.

Na ta način današnja razstava prav nič ne zaostaja za ono iz leta 1936, mar več jo celo prekaša. Vse predmete, ki jih boste videli, so izdelale pridne in spretne roke slovenskih obrtnikov, ki se jim ni treba bati propada, ne večnih skrb za svoj kruh in obstoj.

Zato moram kot predsednik Okrajnega združenja obrtnikov izraziti najtoplejšo zahvalo ljudski oblasti, ki je to razstavo omogočila in organizirala, kakor tudi vsem ostalim, ki so zanj s svojim delom in prizadevanjem kakor koli prispevali.

Živila naša Partija!

Živel naš Tito!

Vojaska godba je še zaigrala himno, nato pa so se vrata v razstavo odprla. Razstava je v celotnem poslopu osnovne šole in še premalo je prostora. V pritličju razstavlja komunala. Nato pa se po nadstropjih razvija najrazličnejša poletja in obrtniki. Posebno pozornost zbujajo izdelki kraljev iz Žumberka, ki razstavlja odlične vzgojne igrače, tovarna perila in tkalnica iz Novega mesta, mestno mizarstvo, mestno krojaštvo in šivilje, Pionir s svojimi pohištvo. Pozornost zbuja soba, v kateri je prikazan v zemljevidih bogastvo novomeškega okraja in kako se to bogastvo izrablja, tretji zemljevid pa kaže Partizansko delavnost in celotno industrijo na partizanskem ozemiju.

Naslednja soba nam kaže stare zidanice, okrog nje pa najmodernejše vinogradarske potrebščine in stroji. Posebnost je Okno novic, ki je izdelano v obliki okna dolenjske hiše. Lončarji so nas presentili s prav tistimi izdelki, ki nam jih najbolj primanjkuje, t. j. krožniki, skledami, lončki in skodelicami. Odlične izdelke ima Keramika iz Novega mesta. V veliki telovadnici razstavlja Tekstilna tovarna iz Novega mesta, ki je razstavila kar celoten stroj, na katerem de lajo naši tekstilci. Invalidska mehanična delavnica je razstavila dvigalo. Posebno razstavljajo učenci v gospodarstvu s čimer so pokazali načrtnost v svojem delu in učenju.

In končno smo prišli na veselčni prostor. Dobra je kaplja, dobre so klobase, le ribi ni, katere so obljudbile razstavljalci. Mnogo še kaže ta razstava kakor izkoriščanje gozdov in njih varstvo, zdravilna želišča, zdravstveno udejstvovanje, fizička pa prikazuje vse panoge športa in vse najrazličnejša orodja.

Volitve v odbore AFŽ

Pri volitvah v odbore Antifašistične fronte žena so se žene, več ali manj, zavedale dolžnosti. Vedo, da mora žena pri nas, v gradivni novega socialističnega gospodarstva in pri rekonstrukciji vasi prinesi s svojo organizacijo delež do boljšega življenja našega delovnega kmeta.

O pomenu in izvedbi volitev so se žene porazgovorile na sektorskih konferencah in predvolivnih sestankih. Toda udeležba na teh konferencah in sestankih je bila zelo slaba.

Dobro so potekale volitve v tistih krajih, kjer se je vaški odbor OF s Krajevnim ljudskim odborom zavedal enakopravnosti žene v vsakršnem delu in da jim žene tudi lahko pomagajo reševati vso gospodarsko in politično problematiko.

Zene iz Stopič, St. Jerneja, delno iz Skocjana, Dol. Toplic, Zužemberka, Dvora in Mirne peči so si na zadnjem predvolivnem sestanku zadale nalogu, da bodo volitve same izvedle.

Sodelovanje vaških odborov OF pri volitvah v odbore AFŽ je bilo samo v Prečni.

Zenam iz Skocjanskega sektorja, Suhe Krajine in KLO Dolž so se zdele volitve nepotrebne in niti najmanj ne mislijo, da je treba tudi pri njih izvoliti nov odbor. Kljub

vsemu prizadevanju in sklicevanju sestankov, katerih bi se morala udeležiti sleherna žena v vasi, se jih ni nobena udeležila. Kje so vzroki, da se v teh krajih volitve niso izvršile? Predvsem zaradi nerazumevanja vaškega odbora OF in KLO. Naloga vsakega odbora OF je, da zainteresira vse članice OF in povle, kakšne važnosti so volitve v odbore AFŽ.

Do sedaj so bile izvedene volitve v 31 osnovnih organizacijah, in sicer: Brusnice, Bela cerkev, Sela-Ratež, Gaberje, Orehotica, Podgrad, Zabja vas, Bršljin, Novo mesto: I. teren, II. teren, III. teren, IV. teren; Dolnje Karteljevo, Ajdovec, Dvor, Birčna vas, Stopiče, Hrušica, Brezovica, Vel. Orehek, Plemberk, Cermosnjice, Dol. Težka voda, Gor. Straža, Smarjeta, Zameško, Gotna vas, Laze, Dol. Prekopa v Dobindolu.

Najboljša udeležba in izvedba volitev je bila na IV. terenu v Novem mestu, kjer se je udeležilo volitev okrog 200 žena. Zelo lepo so potekale volitve tudi v Bršljinu, kjer je bila udeležba zadovoljiva. Prisostvoval je tudi predsednik VO OF in podal politični referat.

Za poživitev dela na vasi je potreben, da AFŽ, Krajevni ljudski odbor in Osvobodilna fronta skupno rešujejo gospodarsko in kulturno poživitev.

I.

Okrajni ljudski odbor Črnomelj je zasedal

Dne 26. junija 1950 je v Črnomelu zasedal OLO Črnomelj v známenju kritičnega razmotrivanja gospodarskega položaja v Belokrajini ter je za zboljšanje gospodarskega položaja sprejel pomembne sklepe. Decentralizacija državnega aparata z ukinitevijo OBLO je Črnomeljski OILO znatno učvrstil, zlasti z vodilnim kadrom, ki bo znal voditi politično in gospodarsko življenje v Belokrajini po onih tradicijah iz NOV, ko so NOV ljudske oblasti izvršili zgodovinsko pomembno dejanie s tem, da so mobilizirajoč vse sile v ljudstvu in materialu za NOV znatno prispevali k zlomu okupatorja in s tem dal ton in revolucionarno vsebinsko naši ljudski oblasti. Nedvomno, bo takšno nalogo izvršil tudi sedanj okrajni ljudski odbor v borbi za izvedbo petletnega plana, za kar je pokazal dobre znake na tem zasedanju, z čimer bo privredno Belokrajino v tisti položaj, ki ji po privaci pripada kot zibelki partizanov.

Politično gospodarsko poročilo je podal tov. predsednik OLO tov. Žunič Janez, ki je v razčleni gospodarskega položaja posebno naglasil, da je osrednja naloga OLO, da privede Belokrajino iz gospodarske zaostalosti na vseh področjih gospodarske dejavnosti v aktivnost, za kar so dani vsi pogoji z njenim prirodnim bogastvom. Vsled velike važnosti in v interesu ljudskih množic je skupština sklenila razviti vse sile za izvedbo planskih nalog. Pri vsej dosedanji dejavnosti ljudske oblasti se je vedno najvidnejše kazala napaka, da niso imeli na terenu iniciative članji okrajnega ljudskega odbora, kateri niso prisostvovali sejam KLO, nadalje se je opustila metoda zborov volivcev kot najosnovnejša podlaga za nadaljnje delo KLO. Takšno stanje je privredno v Belokrajini v mnogih primerih do pasivnosti KLO, ki so razne naloge prepustili intervencijam uslužbenstva OLO, kar je z ozirom na nepoznavanje razmer privdedlo do raznih napak, ki so šle v gospodarsko in politično škodo. Zato je učvrstitev KLO, ki naj samostojno in življenjsko rešuje vse tekoče naloge, glavni pogoj nadaljnji uspehov. Z ozirom na veliki tempo v socialistični izgradnji mnogo zaostaja prevzoja ljudskih množic, ki v mnogih primerih ne razumejo te ali one gospodarske akcije, kar se negativno odraža pri njenih izvedbah, kot je na primer v izvedbi setvenega plana, utaja setvenih površin, neizpoljen plan za gospodarstvo, kar vse omogoča raznim špekulantom, da se okoriščajo na račun malega kmeta, ki je glavni nosilec različnih odkupov. Tako so večji kmetje utajili večje površine, kakor imamo na primer Rozman Nikolaja iz Suhorja, ki je utajil 1 ha orne površine, Štrucelj Jože iz Gribelj pol ha, Tomc Jure in še mnogi drugi, katere je ljudska oblast kaznovaha od 10 do 25000 dinarjev. V nadaljnjem primeru utaje in satotaže pri odkupu je skupština sklenila, da bo vse take bolj strogo kaznovala.

Posebno skrb bo OLO posvetil lokalni dejavnosti ter zlasti poživil proizvodnjo v opiekarnah, za kar se kaže velika potreba. Ker OLO Črnomelj participira na uvozu v pogledu deviz pri gozdnih sadetih in zdravilih zeliščih za 70%, nadplanskim izvozom lesa pa za 100%, se kažejo nujne potrebe in ugodnosti po večji dejavnosti pridobivanja deviz s tem, da bomo izvozili čim več teh artiklov, kateri niso pri nas nujni ter jih lahko pogrešamo. Za vse to izvozno blago bo Belokrajina dobivala razne stroje in orodje, ki je nujno potreben našemu gospo-

darstvu. Nadalje bo ljudska oblast pristopila k uvedbi krajevnih samoprispevkov, ki jih bo porabila v lokalne namene svojih KLO.

Z ozirom na velike gospodarske naloge je skupština sprejela nekaj pomembnih sklepov, ki bodo z izvedbo znatno okreplili gospodarski položaj ter posebno učvrstili KLO. Zavedajoč se važnosti izvedbe petletnega plana je skupština izglasovala sklep o mobilizaciji vseh razpoložljivih sredstev v te-

Levstikovi brigadirji tekmujejo

Veličastna pesem žag in sekir frontnih brigad na Rogu je utihnila. Stoletne smreke je objel hladen, večerni mrak. Skozi gozd se razlega pesem brigadirjev pete novomeške brigade in se izgublja nekje med vrhovi visokih dreves.

V brigadni kuhinji na Travniku je večerja že pripravljena. Izba barak prihaja prve desetine brigadirjev. Trudne, z žulji posejane roke odlagajo žage in sekire. Brigadirji so v živahnem razgovoru in po-

mnenju. »Tovariš komandant! Koliko kubičkov je podrla naša desetina?« »Kaj boste vi! Naša je danes boljša od vaše! Da veš, France, jutri dobimo mi prehodno zastavico!« se je postavila Slavka iz prve desetine. »Prav le imejte jo, samo če vam jo bomo izročili!« No, taklike prepirčki se vnamejo med brigadirji, ko se zvečer snidejo. Vsi pa imajo pred seboj smoter: čimprej izvršiti plan, premagati III. krško brigado in postati udarna brigada.

Brigada je na Travniku od 8. junija 1950. Do 27. junija je bil plan 3.839 kubičnih metrov dosežen s 102%. Samo 27. junija je brigada z 39 ljudmi izdelala 605 kub. metrov lesa in s tem dosegla največjo zmago v desetanjem delu. Po sedemnajstih dneh — namesto planiranih 23 — je bil brigadni plan izvršen.

Brigadirji so razvrščeni v sedmih desetinah. Od teh sedmih jih dela vendar samo pet. Brigadirji iz II. in III. desetine, ki so prišli iz Skocjana in tamkajšnje okolice, so se dela ustrasilni in zbežali domov. Ti »junaki« so: Jule Tramte, Ludvik Lužar, Anton Makovec, Karel Andrejčič, Franc Blažič, oba Franca Hočvarja, Janez Udovč, Lojze Tramte, France Tramte — vsi iz Skocjana. Iz Smarjeti Alojz Stancar, Franc Rebzelj iz Zameškega ter Ivan Bašelj, Anton Pavelič, Anton Prešeren in Jože Krasavec iz Smarjeških Toplic. Ti tovariši so

dne. Tu dela osem brigadirjev in ena brigadirka.

Brigadirka in desetarka prve desetine Slavka Jeršinova je 28. junija dopoldne pripravila svojo desetino do delovne zmage. Pripravili so namesto 816 kubičnih metrov lesa za izvoz 820 kubičnih metrov in plan izvršili v 20 dneh. V desetini je brigadirka Pepca, ki beli, in sedem brigadirjev. V svojo sredi imajo veseljaka Petra Radovana, ki čestkrat poskrbi za smeh.

Iz pete novomeške brigade bo prišlo v dolino veliko udarnikov. Njeni dosedanji uspehi in sklep, da bo ostala v gozdu, dokler ne bo izpolnjen okrajni plan, govorijo o tem dovolj priporočljivo. Ze po prvem tednu težkega in napornega dela jim je Izvršni odbor OF Slovenije podelil brigadno prehodno zastavo. Ob tej priložnosti so napolvali tekmovanje III. krški brigadi, ki nosi ime predsednika vlade LRS tovariša Miha Marinka, sami pa so sprevjeli ime tovariša inž. Jožeta Levstika, sekretarja Oblastnega komiteja KPZ za ljubljansko oblast.

Ali si že poravnal naročnino

Tekmujejo v naslednjih točkah:

1. kdo bo prvi izvršil plan,
2. v boljši izdelavi lesa in
3. v lepši urejenem prostoru taborišča in notranjem življenju brigade.

Frontovci pete novomeške brigade ne dvomijo v zmago tudi v tem tekmovanju. Delovni polet, ki je v njihovih vrstah, je dokaz visoke zavednosti brigadirjev. Skrb komandanta brigade Franca Goloba, komisarja Bogdana Vrančiča, požrtvovalnih desetarjev, udarnikov in vseh brigadirjev, med njimi tudi Maričke in Rezke, ki dobro skrbita za prehrano v brigadi, skratka skrb vseh frontovcev na Travniku za izpolnitve okrajnega plana je vzor delovne vneme. Pred takimi brigadami ni zaprek, z zavednostjo takih frontovcev izpolnjujemo uspešno petletni plan tudi v našem okraju. Ivica

Pisma frontovcev s Travnika

Tovariš

inž. Jože Levstik,

sekretar oblastnega komiteja KPS
za ljubljansko oblast,

Ljubljana.

Sporočamo Vam, da je brigada frontovcev novomeškega okraja, ki nosi Vaše ime, častno izvršila svojo nalogo in šest dni pred rokom izpolnila proizvodni plan brigade. Od 8. do 7. junija smo v 17 delovnih dneh podrli, oklesetili in obelili 3865 kubičnih metrov jelove hlodovine, jamskega lesa in celuloze. Čeprav smo med številčno najšibkejšimi brigadami, ki so letos delale na Rogu, smo se od prvega dneva dalje zagrizli v delo in dnevno presegali norme. Samo v zadnjih treh dneh smo izdelali namesto planiranih 439 kubičnih metrov 806 kubikov lesa. Ponosni smo, da smo kot člani Osvobodilne fronte našega okraja izpolnili državljanško dolžnost. Delali smo z za-

vestjo, da si pod vodstvom naše herojske Komunistične partije in dragega tovariša Tita v resnici gradimo srečno bodočnost.

Dragi tovariš sekretar, brigadirji Vaše brigade Vas iskreno vabimo, da nas obiščete v roških gozdovih, kjer nadaljujemo bitko do dneva, dokler ne bo izpolnjen gozdarski plan novomeškega okraja. Na naše domove se hočemo vrniti s častnim naslovom udarne brigade z Vašim imenom starega partizana in prijatelja Dolenjske.

Ko Vam pošiljam tople tovariške pozdrave in se veselimo svidenja z Vami, Vam hkrati obljudljamo, da bomo v borbi za socializem tudi v bodočih delih z vsemi močmi za zmago pravične stvari naše Partije in narodov nove Jugoslavije.

Vse sile za petletko!

Frontovci V. novomeške frontne brigade.

namene. Da se bo v tem oziru razvijala gospodarska dejavnost, je sama skupština dala pošnemanja vreden vzgled, ko so se vsi oborniki obvezali, da se bodo v namene izvedbe gozdarskega plana udeležili z najmanj trodnevnim delom v gozdovih, k čemur bodo pritegnili še ostale zavedene frontovce. Ravn tako so sklenili, da bodo vse pokrenili za čim večji vpis ljudskega posojila, sami so se pa obvezali vpisati 160.000 din.

Ob koncu zasedanja je skupština z velikim odobravanjem sprejela protestno rezolucijo, v kateri osovoja informbirojevsko gospo, posebno pa Češkoslovaško, v kateri sta tragično poginila naša dva najboljša državljanja. (Rezolucija je bila poslana zunanjemu ministrstvu.)

Beležimo na kratko

Marsikateremu Zužemberčanu je še v svinem spominu italijanska okupacija. Vsem tistim zavednim in nezavednim Zužemberčanom pa priporočamo, da si čimprej oskrbe pri Krajevni mizarski delavnički priključku okvir, da ukovirijo italijanske napise. Res bi bilo škoda, da bi se po tolikih letih svobode pokvarili. Saj so velika »kulturna« in zgodovinska vrednost. Vam, katerim ti napisi krasijo hiše ali pa so delno skriti za beležem, pa povremeno na uho, da vam zavidamo ta dragocenost.

Brigadirji iz ostalih desetin so sklenili, da bodo plan tudi brez pobeglih brigadirjev izpolnili. Brigadirji iz ostalih desetin so sklenili, da bodo plan tudi brez pobeglih brigadirjev izpolnili. Brigadirji iz ostalih desetin so sklenili, da bodo plan tudi brez pobeglih brigadirjev izpolnili. Ze prve dni je brigada pokazala lepe uspehe. Dnevna norma je bila dosežena in presežena. Plan brigade je: vsak dan podpreti 174.50 kubičnih metrov jelovine; od tega je nekaj tudi celuloze in jamskega lesa. Izmed desetin je najboljša sedma, ki je plan izvršila v 12 dneh. Dnevno normo presega za 120%. Vodja desetine je Jože Hribar iz Stopič, z njim pa delajo Ludvik Smrekar, Petan Jože, Stane Ravbar, Šenica Oskar, Ludvik Novak in Anica Strbenk. Te brigadirje poznamo že iz III. novomeške brigade, v kateri so postali udarniki in bodo zdaj — kako vse kaže — še enkrat proglašeni.

Za sedmo ne zaostaja peta desetina, ki je svojo nalogo izvršila sedem dni pred rokom. Plan 666.60 kubičnih metrov je izvršila s 674 kubičnimi metri in dnevno normo presega za 90%. Desetar je Franc Udovč, s katerim delajo še Mici Ribelj iz Novega mesta, Rezika Medvešček iz St. Jerneja, Marija Obšteter iz Dvora in še trije brigadirji.

Pod vodstvom Poldeta Bambiča je četrta desetina 26. junija plan 770 kub. metrov izvršila z 806 kubičnimi metri, to je v 18

namene. Da se bo v tem oziru razvijala gospodarska dejavnost, je sama skupština dala pošnemanja vreden vzgled, ko so se vsi oborniki obvezali, da se bodo v namene izvedbe gozdarskega plana udeležili z najmanj trodnevnim delom v gozdovih, k čemur bodo pritegnili še ostale zavedene frontovce. Ravn tako so sklenili, da bodo vse pokrenili za čim večji vpis ljudskega posojila, sami so se pa obvezali vpisati 160.000 din.

Tako so invalidi mnogo pripomogli k spravni senci in s tem tudi k napredku ekonomije, ki se še bori s prvimi začetki. Uspeh ekonomije bo gotovo privabil še druge gospodarje, ki sedaj še delo ekonomije nekako nezaupno opazujejo, da pristopijo v skupnost in se bo ekonomija spremenila v dobro obdelovalno zadrugo.

Važnost roditeljskih sestankov

Smo ob sklepu šolskega leta. Solska vrata so se za učence mlašino že zaprla, sprejeli bodo le še letna spričevala, ki bodo pokazala uspeh šolskega dela, nakar nastopi doba oddihja in veselih počitnic. Končni letni uspeh je najlepše ogledalo dela šole z domom. Dijaki staršev, ki so tesno povezani s šolo in se zanimajo za učeni uspeh svojega otroka, dobro napredujejo v šoli, kar se v nasprotnem slučaju ne more trditi. Najboljša povezava šole z domom pa so roditeljski sestanki, pri katerih se učitelji in starši skupno porazgovore o dobrih in slabih straneh učenca, o stvareh, ki vplivajo na napredek i. t. d. Kjer so roditeljski sestanki redni in se jih starši v velikem številu udeležujejo, tam je tudi uspeh dober. Najboljši roditeljski sestanki so razredni sestanki, na deželi pa tako imenovani vaški roditeljski sestanki. Le žal, da so vaški roditeljski sestanki pri nas še vse pre malo vpeljani.

Roditeljski sestanki se po naših šolah že mnogo let vrše, ali izkušnja kaže, da ne dosežejo začasnega namena, ker so le preslabo obiskani. Na sestanke prihajajo le starši otrok, ki se že itak zanje precej zanimajo, onih staršev pa, ki bi jih učiteljstvo najbolj zeleno pa navedno ni. Tem je vse to nekako odveč. Z vaškimi sestanki bi tudi take starše, ki se za šolo in vzgojo njih otrok le malo ali nič ne brigajo, privabili na sestanek, ki naj bi bil ob času, ko imajo starši največ časa. Vsak sestanek pa mora biti dobro pripravljen, razgovor s starši naj bo stvaren in iznese vse dobre in slabe strani tako doma kakor tudi šole same. Pregledajo naj se vse okolnosti, ki bodisi dobro ali slabo vplivajo na vzgojo otroka in se jih skuša odstraniti. Z dobro pripravljenimi sestanki in tesnim stvarnim preprječevanjem o važnosti rednega pohajanja otrok v šolo, se bo tudi bolj zanimalne in za svoje otroke malo skrbeče starše in za svoje otroke malo skrbeče starše pridobilo, da bodo resnejše gledali in skrbeli za otrokov napredok.

Naša ljudska oblast zelo skrbici za čim višjo izobrazbo naše mladine. Ustanavlja sedemletne šole in jih spreminja v nižje gimnazije, da bo čimveč naše mladine doseglo nižjo gimnazijsko izobrazbo. Z ustanavljanjem nižjih gimnazij na deželi, se mora dvigniti tudi zanimanje staršev in njih skrb za svoje otroke, ki se jim nudi večja izobrazba na najlažji in najcenejši način. Tem staršem je treba pojasniti važnost pomena ustanavljanja nižjih gimnazij in prednost, da ostane otrok doma in doseže nižjo šolsko izobrazbo. Seveda mora tak otrok ali dijak imeti dovolj časa, da se za šolo dobro pripravi, da izdelo domače naloge in vaje. Vendar tak otrok poleg šolskega dela še vedno najde nekaj časa, ki lahko staršem pomaga pri domačem opravilu. Seveda prva dolžnost dijakova je šola. Razgovor o tem spada pa roditeljski sestanki, ki naj starše o tem prepriča.

Roditeljski sestanki naj postanejo res množični in učni ter vzgojni uspeh na naših šolah se bo znatno dvignil, končni letni uspehi bodo zadovoljivejši.

Tako so v Stopičah zaključili šolsko leto

Lepo je bilo pri nas na dan 24. junija. Skoda, da nas niste prišli obiskati, laže bi nam verjeli kar vam bomo povedali.

Nismo slavnici Butalci ali premeteni Ribnčani, pač pa skromni Podgorci s svojimi navadami in razvadami, ki pa včasih le kaj pametnega uganemo.

Ko smo dobili dopis, da pogostimo najboljše učence naše šole, nas to ni prav nič zaskrbelo. No, tisti par odličnjakov bomo že kako nagradili, no — da bo volk sit in ovca cela. Presneto pa je zaskrbelo tovariša predsednika KLO, ko smo mu s »hribom« sporočili, da imamo letos kar 47 odličnjakov. Veste, na hribu je naša kovačica kulture in prosvete, tam smo jih skovali. Odtod je napeljan brezični telefon na KLO, s katerim smo v prav dobrih odnosih. Kaj sedaj? Nagrado vsem ali pa nikomur, tako je zabrnelo s hriba.

Le počakajte, vij premeteni kovači, si je misliš naš predsednik Udovč Jože. Ce je pa tako, bom pa še jaz eno rekel. Vsi, otroci

in starši, pa še kdo naj bo navzoč, sa mo pomagajte mi organizirati vso to zadevo. Zopet sta se KLO in hrib strnila in v tesni povezavi organizirala nepozabni večer.

Pridne roke pionirjev so spletile vence, s katerimi smo bogato okrasili dvorano gašilskega doma. Naše žene so pa zopet enkrat imele priliko pokazati, da niso zadnje, kar se tiče kuhanja in peke. V kuhinji Tilke Možetove so godrnjali veliki lonci z obaro nad pečenko, ki je preglasno cvrčala v pečici štedilnika. Beli kruhek pa je namigoval orješkovim poticam, ki so komaj čakale zdravih belih zob.

Sobota je. Dan, ko se naši ljudje težko odpriavijo z doma. Bodo prišli vsi povratljenci?

Točno ob določeni uri se je dvorana naplnila do zadnjega kotička. Slavljenici odličnjaki so zasedli lepo pogrnjene in s šopki rož okrašene mize. Da ste jih samo videli, kako veseli in ponosni so bili in kako lepi, svečano razpoloženi. Pa še to — vsak svoj

Na Gaju smo se ustavili. Menda ne bomo ostali tukaj na tej prekleti burji, ko ne moreš nikjer najti toliko zavjetja, da bi si odtalil premrle roke in noge. Komandir Pero in komisar sta stopila v neko hišo, kjer so bili zbrani politični terenski delavci in sta se z njimi posvetovala skoraj eno uro. Mi smo že komaj čakali, kdaj prideva ven, da bomo krenili naprej. No, vendor!

Ko se je kolona pričela pomikati po strmem bregu v dolino, je komandir Miloš še posebej naročal borcem: »Hodite previdno in pazite na zvezol!« Komisar Janez pa je še dodal, da bomo v nekaj urah že na mestu in da se bomo tam lahko dobro odpočili ob zakurjenih kmečkih pečeh. Ko smo mi še poslušali navodila komandirja in komisarja, je prvi del bataljona že krepko zastavil korake v ledeno in črno temo.

Klub temu, da je bila ta pot nekaterim borcem že poznana, smo se le's težavo prebijali naprej. Pot je bila močno poledena in nekajkrat je kolona popolnoma obstala, ker konj in mule nikakor ni bilo mogoče spraviti v strmini preko ledu. Tudi borce so padali po tleh kot snopje in eden si je skoraj zlomil roko.

Jaz sem si preko takih mest pomagal na ta način, da sem prižigal liste, katere sem trgal iz knjige, ter tako uničil skoraj dve, starci leposlovni knjigi, ki sem jih nosil s seboj.

Ko smo hodili že precej časa, smo se znašli v neki dolini, skozi katero je žuborel majhen potok in se tu in tam skrival pod ledom med nizkimi smrečicami. Se predno sem se mogel pravilno orientirati, sem slišal, kako borce prenašajo po koloni neko povelje od

krožnik, pribor in čaše so imeli pred seboj. Ostale prostore so zasedli starši in drugi povabljeni. Tov. Udovč Jože je otvoril slavje. Iz podanih besed je zvenela radost, da v novi domovini lahko damo otrokom veselo, sončno mladost, damo ono, česar mi sami nismo imeli. Pohvalil je odlične učence, ki so pravilno razumeli besede maršala Tita in izrazil željo, da prihodnje leto nagradi še več odličnjakov. Nazdravil je otrokom in staršem, ki so z navdušenjem izpili kujočo vino na zdravje mladega naraščaja, ki je razigrano plosko.

Načelnica pionirskega odreda se je z izbranimi besedami zahvalila tov. predsedniku in s tem ljudski oblasti za vso skrb. Tov. upraviteljica šole je govorila o pomenu dne, o otroku nove domovine, o sodelovanju doma in šole, ki bo rodilo zaželenje uspeha.

Prijetni kuhinjski duhovi so nas zaščetili. Kuharice so polnile krožnike z obaro in pečenko in rezale dišeče hlebe. Pricela se je pojedina. Veseli zdravice so krožile od mize do mize. Otrok brez staršev je se del poleg srečnejšega tovariša. Pozabil je svojo bol. Reven poleg premožnejšega — enako srečen in zadovoljen. Stara mati, varuhinja osirotelih otrok, je dvigala čašo in s pesmijo na ustnicah in solzo v očeh nazdravljala vsem. »Najstarejša sem! — je rekla Mikličeva mama, »toda kaj takega še nisem doživel.«

Iz 97 grl pa je zadonela priljubljena domenska pesem: »En hribček bom kupil. Peši so otroci in odrasli. Kar same od sebe so mlade in stare roke v veselem razpoloženju objele svojega soseda in prešerno je odmenila pesem »Mi se imamo radi« — v gluho noč. Vrstila se je pesem za pesmijo. Ubirali so jih stari pevci — ne stari po letih, toda ne pevci od včeraj. Tov. Strajnar, s svojim blagodonečim tenorjem, pa Može Jože s prijnim basom, Kastelic Janez pa Angela Mrvarjeva s svojim polnim sopranom — vso so nas zabavali, da smo pozabili na vse.

Mislite, da so naši mali dremali? Kaj še! Sladkali so se s podarjenimi bonboni in čajem ter opomačili peteline, ki so se že začeli oglašati po vasi. Zvrstili so se pod milim nebom v kolo, kamor so pritegnili svoje starše in ostale. Kakor iz enega grla je valovilo skozi nočno tišino... »Mi gra dimo ceste, pruge, postavljamo moste, duge.«

Novak Fanči.

Beležimo na kratko

V Zužemberku vise lični tabli z napisom »Kmetijska zadruga«. Nekoliko proč pa je še lepša »Okrajin magazin«. V celi širini okolici do Zvirč pa imajo gospodinje po vrtovih in poljih posajene mnoga solate. Če prideš v zadružno ali magazin in prosi za kis, ti povsod svečano odgovore: »Nimamo!«

In zakaj nimajo kisa? Vodstvo magazina nima interesa, da bi oskrbelo potrošnike s kisom, čeprav je to dolžno. Kmetijska zadruga pa je sede za kis prodala. »Pravijo, da jih bodo dali narediti. Gospodinje pa »pravijo«, da naj bi bili gotovi vsaj do konca petletke. Letos bo šla solata že tako in tako v »rož«, saj v glave ne more, ker je suša.

Ce bi pa tovarisce vseeno rade jedle solato s kisom, se peljite po en liter kisa v Ljubljano, kjer ga je na pretek in vas bo stal okrog 300 din. Vidite, o tem naj bi se pogovorili v okrajnem magazinu in v kmetijski zadrugi!

Zužemberčan

Srečanje pod Gorjanci

»Vinko, daj mi ga še eno porcijo, kaj se boš tako tresel zanj, kot da ti je na srcu zrastel,« je zaklical politdelegat Milan, ki se mu je že poznaš, da je nad njim dobilo svoj vpliv dobro belokranjsko vino.

Vinko, politdelegat prvega voda, je bil ta dan dežurni ter imel tudi to pravico, da je delil med borce vino, katerega so za ta dan preskrbeli naši intendantje. Stal je poleg mize in s kozarcem v roki delil sladko kapljico, med tem pa se je Milan v rahli vinjenosti šalil z domačo hčerkjo, ki se je od časa do časa pojavila v sobi.

Se predno je Vinko razdelil vse vino, je bil poklican, kot dežurni, v štab bataljona. Ko se je čez dobre četrt ure vrnil k nam, se mu je že na obrazu poznaš, da bo nekaj novega povedal.

»Fantje,« tako je imel navado reči, »pripravite se za pokret, čez eno uro in pol gremo naprej.«

Milan se očividno ni razveselil te novice, obenem pa se je že postavil pred Vinkotu s prazno porcijo rekoč: »No Vinko, saj ne vem kdaj ga bom spet lahko dobil takole iz škafa.«

Jaz sem si tudi za potrebo privezaš dušo, ali še bolj kot pijače, sem bil potreben počitka, ker sem ravno prejšnji dan prišel iz Kordunja, kjer sem bil dva meseca v bolnišnici. Vsled tega tudi mene ni razveselila novica o predvidenem premiku in pohodu, ki lahko traja več ur, ali celo dni. Se posebno pa me je vznemirila ta novica, ki si jo lahko slišal vsak čas, ker sem bil skoraj popolnoma bos. Na nogah sem imel edino dobre no-

gavice, ki sem jih dobil pri odhodu iz bolnišnice. Ta dan pa smo beležili že trinajsti december dvanajstidesetega leta.

Med tem, ko smo se mi gnetli v topli sobi, pa so kuharji in intendantje vpili zunaj nad mulami, ki so jim nagajale, da so jih le s težavo natovorili, pri tem pa so hiteli pospravljati kuhinjsko rotopito in pičle zaloge hrane. Tudi njim se je prikradla rahla živahnost na lice, katero je podpirala neugotovljena količina zaužitega vina. Kljub vsemu razpoloženju pa sta se štirvovala dobrí kapljici samo kuhan Karel in konjevodec Silvo. Kuhan Karel je še celo zdrsnil preko zidu v veliko lužo, ki je stala na sredi vasi in za katero se je zbrala kolona bataljona za odhod. Konjevodec Silvo pa se je moral prijeti muli za rep, da ga je tako vodila, namesto, da bi on njo vodil za povodec. Da pa ga ne bi pri njeni težki hoji ovirala še dolga »francozinja«, so mu jo odvzeli in jo izročili meni, da jo nosim tako dolgo, dokler bo mula vodila Silvoto.

V nastopajočem mraku se je bataljon, ki je bil postrojen okrog luž, pomaknil naprej v smeri proti Zumberku. Tedaj si lahko slišal v celni koloni samo eno vprašanje: »Kam neki le gremo?«

Dan se je vse bolj in bolj umikal in noč je postajala vedno bolj temna, dokler nas ni zagrnila neprodirla tema. Mraz je močno pritiskal. Cutil ga nisi samo na robovih ušes, ampak ti je zlezel tudi v kosti, čim smo v koloni za hip obstali, da smo dobili zvezzo odtrganim delom kolone.

čela kolone. Pred menoj se zaziblje tovaris in obrne nazaj ter zašepeče: »Zoran naprej!« Se predno pa sem jaz stopil iz kolone in odšel na čelo, je nekdo, ki je stal poleg mene, prenesel povelje naprej in boriči so špetali dale: »Zoran naprej! Zoran naprej!«

Stopil sem iz vrste, si popravil prestreljeno roko s še ne zaceljeno rano nekoliko globlje pod suknjič in potegnil za seboj premrle noge ter se bolj vlekel kot hodil, na čelo bataljona do komandanta.

»Znaš li za put do sela Gaberje, me vpraša komandant Pero; ko sem stopil pred njega in ga komaj spoznal v temi.

»Znam, kako da ne,« sem mu odgovoril, obenem pa sem se razveselil ob misli, da bom lahko stisnil roko svoji zaskrbljeni mami in atu ter se najedel žgancev, takšnih, kot jih ne skuha nobena druga mama na svetu, kot samo moja. Ko sem se za trenutek zaslanjal v objem svoje mame, nisem čutil nobenega mraka več. Ko pa sem iz partizanske prakse spoznal, da kljub vsemu niti ne bom videl svojih domačih, ker je možno, da bom šli samo mimo vasi in ne bom mogel domov, me je mraz stresel še močneje kot kdajkoli to noč.

Iz razmišljanja me je zdramil komandantov glasni »Naprej!« in prvi borce so se dvignili z zmrznenih tal ter krenili za menoj, ki sem že stopal v breg, po katerem sem še kot otrok nabiral jagode in jih nosil za dva dinarja liter, prodajat v Novo mesto. Da. Tudi to noč sem spoznal to pot tako dobro, kot svoj prazni žep. Nekaj časa smo počasno stopali v breg, nato pa ne vem več kako, navzdol proti vasi. Vem samo to, da se nikjer nismo več ustavili.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Da nas ne bo pozimi zeblo!

Clane sindikalnih podružnic Novega mesta je lanska zima izučila. Neprožnost in brezkrbnost odborov večine sindikalnih podružnic našega mesta je zakrivila marsikatero nezadovoljnost svojih članov; ki so po napornem delu zmrzvali pozimi v stanovanju, namesto da bi v njem našli prijetno topel kotiček, kjer bi se odpocili za nov odgovoren jutrišnji dan.

Da se stari greti letos ne ponove, so odbori vso stvar vzeli pravočasno v roke. Dokaz temu je prijetna družina članov sindikalnih podružnic Okrajnega ljudskega odbora, Okrajnega magazina, Doz-a, ki so v teh dnevih na Gorjancih v soglasju z Gozdom upravo pripravljajo dragocen plamenček za štedilnik in peč, kjer si bodo v prostem času — zbrani z družinico — sladili ure zasluženega počitka. Klub težkemu fizičnemu delu, ki ga od vsakega posameznika terja deviška bukev, se počutijo članji teh podružnic kar lepo — nekako izletniško. Roka, vajena peresa in svinčnika, se je spoprijaznila s sekiro, macolo in žago. Hoste, katerim naši sovražniki privoščijo pogin, da je prostor mladi rasti, ki bo z načrtinami pogozdovanjem znova oživel — še lepša kot je bila. Včeraj še stoječe bukve leže v metrskih skladanicah zložene ob cesti, kamor bo pripeljal kamion, da jih odpelje v pričakujče domove.

Meter za metrom krasnega bukovja — meter za metrom zadovoljstva članov naše sindikalne podružnice. Tako rastejo skladnice — tako raste spoznanje vseh nas. Vsega tega pa ne bi bilo, »če bi bila vreča prazna«. Za to skrbi naša Minka Meršolovo, ki je zamenjala pero s kuhalnicu. Pred svojo skromno rezidenco izgleda kakor kapelnik pred orkestrom. Pozna vsakega posameznika v brigadi bolj, kot dirigent violinista, har-

fenista ali koga drugega. »Ta nima zdravega želodca, temu ledvice nagajajo.« — Minka najde za vsakega krožnik ustrezajočega zadovoljstva. Njej se lahko zahvalijo vsi člani sindikalne podružnice Okrajnega ljudskega odbora, da klub slabí fizični moči brigadirjev tako hitro rastejo metrske skladnice.

V pjeni neposredni bližini ji konkuriра Angelka, uslužbenka Okrajnega magazina — sedaj kuharica. Z nedolžno zvitom obrazom obiše Minko Meršolovo. »Veš, Minka, jaz se nekam slabu počutim!« Medtem pa z očmi šviga na vse strani in že si zapisi v možgane jedilni list Okrajnega ljudskega odbora. Niti pozdraviti nima časa. Že je za ovinkom v svoji kuhinji. »Hop, ne damo se! Naši ne bodo slabše jedli!« In že je primaknila k bogatemu jedilnemu listu svojih brigadirjev nov ovirek.

Takole nekako je z nami v Gorjancih. Veliko dela — velika utrujenost — še več zadovoljstva. Komandant brigade Okrajnega magazina, Ivan Ravnikar, in Okrajnega ljudskega odbora, Mile Strajnkar, sta kar zadovoljna, ker vidita, da se ljudje trudijo v potu svojega obrazja. Posebno ponosna sta na Jeršetovo, Anico, Udovčevega Stankota, Goršetovega Ivotta, Ravbarjevega Jožeta, Hočvarjevega Jožeta in Potočerjevega Jožeta, ko dajejo s svojim delom vzhled vsem drugim, ki jim zvesto sledi pri delu.

Zvečer, ko sekire počivajo, počivajo tudi brigadirji. Se prej pa povasujejo med seboj, se nasmejejo, zapojejo in kasneje v snu in sanjah pričakajo nov dan.

Tole smo vam zapisali z željo, da s tem dopisom opozorimo vse sindikalne podružnice, ki se še niso pobrigale za drva, da ne bo pozneje neupravičenega godrnjanja. Pojdite po naši poti — in ne bo vas pozimi zeblo!

Gorjančani.

Po letošnjih dirkah v Št. Jerneju

Vremenski prerok, ki bi bil letos preroval šentjernejškim dirkam dež, bi se po šteno urezal. Po številnih gledalcih — cenili smo jih na približno 4 do 5000 — in tekmovalcih se to pot niso ulile plohe kakor v prejšnjih letih. Krasen poletni dan je obetał zanimivo tekmovanje in lep športni užitek. Posebno je treba podčrtati, da smo letos opazili na dirkah izredno mnogo kmetov s Sentjernejškega in Krškega polja. Zanimanje za reje kasaških, to je takih dirkalnih koni, ki opravljajo sicer tudi vsa poljska in cestna dela, v zadnjem času narašča. Prav in potrebno je to. Saj je včasih okoliča St. Jerneja zalagala s svojimi plemenskimi konji znane hlevne stare Avstrije, glas o dolenjskih konjerejcih pa je šel daleč po svetu. Brali smo v zadnjem času, da so plemenski konji danes dragoceno izvozno blago, za katerega nam tujina nudi še bolj dragocene stroje in surovine, ki nas bodo osamosvo-

jile v našem gospodarstvu. Reja konj, ki se posebno obnese v kmečkih obdelovalnih zadrugah, na zadružnih ekonomijah, pa seveda tudi pri kmetovalcih zasebnikih, mora postati spet naš ponos.

Letošnje konjske dirke so začeli pionirji St. Jerneja s kratkim, a prisršnim nastopom. Po predvajanju plemenskih žrebcev republike plemenilne postaje v St. Jerneju se je začel tekmovalni spored, ki je bil prester in bogat.

Najbolj zanimiva dirka dneva je bila enovprežna heat vožnja za triletne in starejše jugoslovanske konje kasače na 1600m. Ljudje so napeto sledili borbi med očetom in sinom — konjema Olkom in Bojkom. V tretji dirki je zmagal sin-žrebec Bojko s časom 1:27.4. V enovprežni dirki za triletne in starejše konje brez kasaškega rodovnika je zmagała na progi, dolgi 1600m, triletna Pluta, last Janeza Turka iz Roj. V galopski

dirki triletnih in starejših konj, last kmetijskih zadrug, ekonomij in kmetov s Sentjernejškega in Krškega polja, je zmagała 8 letna kobilka Beba, last Avgusta Pirkoviča iz Sel. Posebno pozornost so vzbudili tudi jahači — člani Jugoslovanske armade, ki so tekmovali na toplokrvnih konjih. V skakanju čez zapreke je bil najboljši podporočnik Slobođan Cvejić na kobilici Mici. Zanimivi sta bili tudi dirki enovprežnih voženj na 2200 metrov in handicap vožnja kasače na 2000 metrov. Tekmovanje je zaključila dvovprežna vožnja za triletne in starejše kasaške konje na 2500m, v kateri sta zmagała Vidojka in Bojko z vozačem Dragom Hafnerjem.

Udeležba tekmovalcev in konj je bila letos večja kakor v preteklih letih. Ker to niso bile zadnje tekme, ki jih prireja Klub za konjski šport v St. Jerneju, naj pripomimo tudi pomankljivosti, ki bi se dale v bodoče odpraviti. Na dirkališču ni bilo dovolj rediteljev, ki bi skrbeli za red. Gledalci so zato silili ponekod na samo progno in le srečnemu naključju je pripisati, da ni prišlo do težjih nesreč, ko so konji v galopski dirki zavili s proge — v travo. Nepravilno je bilo tudi, da so v času, ko so prihajali gledalci skozi glavnih vhod na tribune, vozili skozi isti vhod vozovi, dirkali po progi konji, vprije itd. Morda bi se dalo to bolje

urediti z vhodom na zapadni strani hipodroma. Prodajanje vstopnic pri samo dveh okencih se je slabo obneslo. Ljudje so čakali tudi po pol ure da so prišli do kart. Stožiča in sedišča bi lahko prodajale »leteče blagajne« naravnost pred samim vhodom; teh bi naj bilo vsaj deset ali pa še več, saj bi s tem množice ljudstva v kratkih minutah lahko prišle na svoje prostore.

In še beseda o prehrani. Hrano je delila na trgu le ena gostilna. Mnogi niso mogli dobiti ničesar, ker so v kuhinji opoldne enostavno ustavili izdajanje hrane zaradi prehudega navala. V istem času pa so bili drugi lokalni v St. Jerneju — prazni. Hrane in pižje je zmanjšalo tudi na dirkališču. Z nekaj več iznajdljivosti in prožnosti bi v St. Jerneju to vprašanje lahko bolje rešili.

Končno želimo pri prihodnjih dirkah tudi — točen začetek po napovedanem času. Z boljšo notranjo organizacijo samih dirk bi se dali skrajšati odmori med posameznimi točkami, ki so bili tokrat predolgi in so predreitev zavlekli. Klubu za konjski šport v St. Jerneju pa želimo pri njegovem nadaljnjem delu čimveč uspehov. Skupaj z ljudsko oblastjo naj poskrbi, da se bo sloves dolenjskih kasaških konj znova dvignil na višino, na kateri je že bil.

T.

„Pionir“ izpolnil polletni plan

Kolektivom, ki so že izpolnili polletno plansko nalogo, se je pridružil tudi »Pionir«. Dne 22. junija je bil polletni plan dosežen 100% a do konca meseca t. j. do izteka polletja pa bo plan presežen za 5%.

Največja zasluga za izpolnitve polletnega plana gre nedvomno udarnikom, katerih je bilo od meseca marca proglašenih 167, pri tem moramo upoštevati, da se je gradbena sezona začela šele koncem meseca marca. Tudi racionalizator Zorc je s skonstruiranjem dveh stavbnih dvigal znatno pripomogel k izpolnitvi plana. Podjetje je v teku leta izvedlo notranjo reorganizacijo in uzpostavilo tri sektorje, ki operirajo samostojno. S tem je bila dana možnost vsem, da najtešnejše sodelujejo pri sprovajanju planskih nalog ter upravljanju podjetja samega. Ne samo to, z reorganizacijo smo zmanjšali število neproduktivnega kadra za okrog 70 ljudi, kar zmanjša letno preko 2 milijona dinarjev. Od tega števila jih je bilo več kot ena tretjina vključenih v produkcijo, ostali pa dani na razpolago drugim podjetjem, ki so jih primerno zaposlila. Nekaj od teh se je vključilo tudi v zadružno.

Kolektiv podjetja si je v mesecu marcu na masovnem sestanku izvolil tudi »Delavski svet«, ki ga sestavlja 30 članov, ki danes aktivno sodelujejo pri zboljšanju delovnih pogojev, odpravi napak in pri samem sprovajanju planskih nalog. No, rezultat vsemu temu je, da smo dogradili v letošnjem letu dva velika silosa v Straži in Gradacu, a v

Rosalnicah 16 zasižnih silosov za žito. Poleg tega je dograjen še niz kmetijskih objektov v Trebanjskem, Crnomeljskem in Krškem okraju in pa še celo vrsta nedograjenih zgradb, ki bodo dovršene do 29. novembra, tako kot se je kolektiv zavezal, da po do tega dne izpolnil svojo letno nalogo. To je odgovor vsem klevetnikom naše domovine, ki govorijo, da silosov ne bomo dovršili, vendar smo bili kos tem nalogam brez vsake tuje pomoči in s tem smo zavezali jezik Budimpeštanskemu radiju, ki nas je klevetal.

Ali ni to birokracija?

V novomeškem okraju smo glede preskrbe z mesom v zadnjem času na kaj slabem stališču. Od meseca marca do skoraj konca junija so bili potrošniki in bolniki samo dvanajstkrat deležni mesa. Ko pa je bilo v predzadnjem tednu meseca junija po dolgem presledku zopet nakazano meso tudi podeželju, so bili razočarani bolniki, ker so razpečevalci mesa prejeli odredbo, da se deli meso na bolniške in še nekatere dodatne nakaznice edino le v Novem mestu. Zakaj to? Kako naj bolnik potuje v Novo mesto po 1 kg mesa? Pa tudi če koga pošlje, pride nakazana količina mesa precej draga, končno pa tudi ni gotovo, če meso v Novem mestu dobti tedaj ko pride ponj. Tako so lahko pot in nepotreben stroški zastonj. Pri takih neumestnih in neutemeljenih odredbah ni čuda, če se širi nezadovoljstvo. Res, skrajni čas je, da se preneha s takimi birokratičnimi odredbami.

Ali mi to birokracia?

V novomeškem okraju smo glede preskrbe z mesom v zadnjem času na kaj slabem stališču. Od meseca marca do skoraj konca junija so bili potrošniki in bolniki samo dvanajstkrat deležni mesa. Ko pa je bilo v predzadnjem tednu meseca junija po dolgem presledku zopet nakazano meso tudi podeželju, so bili razočarani bolniki, ker so razpečevalci mesa prejeli odredbo, da se deli meso na bolniške in še nekatere dodatne nakaznice edino le v Novem mestu. Zakaj to? Kako naj bolnik potuje v Novo mesto po 1 kg mesa? Pa tudi če koga pošlje, pride nakazana količina mesa precej draga, končno pa tudi ni gotovo, če meso v Novem mestu dobti tedaj ko pride ponj. Tako so lahko pot in nepotreben stroški zastonj. Pri takih neumestnih in neutemeljenih odredbah ni čuda, če se širi nezadovoljstvo. Res, skrajni čas je, da se preneha s takimi birokratičnimi odredbami.

Od veselja je jokala in dolgo se ni mogla umiriti. Tudi drugi so jokali od veselja in me potiskali za mizo. Malo je manjšalo, da niso tudi meni odpovedale zatvornice na očeh in spustile solze po premraženih lich.

In ker sem v resnicu »jaz«, je bilo vse, kar je bilo na mizi, odslej namenjeno le meni.

Vpraševanja in pripovedovanja ni bilo ne konca ne kraja in tako smo se razgovarjali še dolgo v noč. Spat sem šel k četi, ki je bila nameščena pri Lukačih, drugi dan pa sem se zopet oglašil doma in potem še večkrat, ker smo v vasi logorovali celih osem dni.

Ko pa sem se zopet odpravil naprej z batalom, je mama znova zajokala in med solzami vzdihnila: »Ne vem, če te bom še kdaj videla, morda nikoli več.«

Ko sem stopal po cesti v vas, sem se ozrl nazaj in mama je še vedno stala na pragu ter gledala na meni, nato pa si je s predpasniki segla na oči ter stopila nazaj v vežo.

Tako so se s svojimi sinovi srečavale in poslavljale mnoge matere in premnoge so se od svojih sinov poslovile za vedno.

Slovenska mati ne bo nikdar pozabila tistega gorja, ki ga ji je povzročil kruti fašizem, nikdar se ne bo odrekla žrtvam, ki jih je dala za osvoboditev in za to, da bi se genijalna zamisel naše Partije uresničila v končnem cilju — v socializmu.

Velikih pridobitev nacionalne borbe nam nihče ne more iztrgati iz rok, kakor tudi ne more zavreti ali preprečiti nadaljnjega razvoja narodne revolucije, kajti vse to budno čuva tisto ljudstvo, ki je bilo sposobno ustvariti pogoje za socializacijo dejele in ki je z vsemi žrtvami znova pripravljeno braniti nedvišnost svoje zemlje. Naj sovražniki nove Jugoslavije računajo na vse to in na naj ne pozabljajo tega, da jugoslovanski narodi še niso pozabili na svoje žrtve in prestano gorje.

zid s področem pečjo, na katerem sva s sestro Frančko včasih vlekle »špano«, včasih pa tudi drug drugega za lase. Končno pa je le peč bila vedno mesto sprave in pomirjenja, posebno pozimi in kadar naju je mama našala po zadnji plati s kako debelo trsko ter pokazala v kot na peči.

Torej doma nisem imel kam potrkat. Anžičovi še niso legli k počitku, kar sem sklepal po glasovih, ki so prihajali iz zatemnjene oken. Hiša je visoko pritlična tako, da okna nisem mogel doseči z roko. V veliki nestrnosti sem snel s ramen svojo dolgo francosko puško in s koncem cevi potrkal na zaprte polknice. Najprvo se oglasi domaći Francelj in vpraša: Kaj je? Jaz sem na pol proseče, na pol ukazovalno dejal: »Odprite prosim!«

Trenutek sem še počakal pred hišo, nakar se odpre vežna vrata, med katerimi se pojavi neka ženska in v kateri sem spoznal svojo mamo. Pozdravil sem z besedami »dober večer«, vsaka nadaljnja beseda pa mi je ta hip zamrila v grlu. Mama ni odgovorila niti na pozdrav, niti ni rekla kako drugo besedo, ko sem jo vpraševal: ste še pokonci?, še niste šli spat. Brez besed se je umaknila nazaj v vežo, jaz pa sem stopil naprej v prazno in temno vežo. Mama je šla naravnost v sobo, ne da bi počakala, da bi vstopil še jaz in da bi nato zaklenila vrata, kar sem storil jaz, ko sem vstopil v vežo. Jaz sem si tako razlagal materino misel: lačen je revez, pa je prišel vprašati za košček kruha, ali malo večerje. Se danes sem prepričan, da je tako mislila mama in da so tako mislili tudi vsi ostali domaći in sosedje, ki so sedeli za mizo, jedli toplo potico in pili vino, vsi skupaj pa so me dokaj nezaupljivo pogledovali.

Stopil sem do mize, na kateri je poleg jedi stala tudi svetilka. Pozdravil sem vse skupaj in jim želel »dober tek«, vendar pa si še danes ne morem pojasniti, zakaj nobenemu ni-

sem ponudil roke v pozdrav. Mama me je tako povprašala, če sem kaj lačen in ali če me močno zebe, medtem pa je že segla na krožnik in mi ponudila velik kos, kadeče se, tople potice. Pri tem pa niti malo ni slutila, da streže svojemu sinu, kar sem lahko ugotovil iz njenih kretenj in iz obrazja samega. Jaz sem vpraševal razne stvari in odgovarjal na številna vprašanja, obenem pa napeto pričakoval, kdaj me bodo spoznali. Ne vem, zakaj sam nisem povedal, kdo sem.

Ko sem tako nekaj minut stal poleg mize, kot da sem nocoj prvič med temi ljudmi, bi si skoraj tudi jaz sam mislil, da so me belogardisti resnično ubili na Dolžu, kjer sem bil pred tremi meseci ranjen. Se posebno čudno pa se mi je zdelo vse to zato, ker sem že iz bolnišnice v Rogu sporočil domov, kako je z meno in da naj bodo glede mene brez skrbi, dokler se ne bi zgordilo kaj drugega.

V globokem začudenju sem se vseeno veselo razgovarjal z njimi in z očmi motril zdaj enega, zdaj drugega. Naenkrat pa me Kresov Francelj mal